

Πρόγραμμα LIFE στην Ελλάδα

Στοιχεία και αριθμοί

Το Πρόγραμμα LIFE έχει χρηματοδοτήσει 272 έργα στην Ελλάδα με 187 συντονιστές δικαιούχους και συνολικό κόστος έργων ύψους 446 εκατ. ευρώ εκ των οποίων τα 244,5 εκατ. ευρώ συνεισέφερε η ΕΕ

Το Πρόγραμμα LIFE αποτελεί το χρηματοδοτικό μέσο της ΕΕ για το περιβάλλον και την κλιματική αλλαγή. Εφαρμόζεται από το 1992 και έκτοτε έχει συγχρηματοδοτήσει περισσότερα από 5.500 έργα σε ολόκληρη την ΕΕ και τρίτες χώρες, κινητοποιώντας περισσότερα από 12 δισ. ευρώ και συνεισφέροντας περισσότερα από 5 δισ. ευρώ στην προστασία του περιβάλλοντος και του κλίματος. Το πρόγραμμα LIFE συμβάλλει πλήρως στην επίτευξη των στόχων της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας.

Ο προϋπολογισμός για την περίοδο 2021–2027 ανέρχεται σε 5,4 δισ. ευρώ.

Καλύπτονται τα ακόλουθα υπο-προγράμματα (*):

- **Φύση και βιοποικιλότητα**
- **Κυκλική οικονομία και ποιότητα ζωής**
- **Μετριασμός και προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή**
- **Μετάβαση σε καθαρές μορφές ενέργειας** (πρώτη πρόσκληση για έργα το 2021) (*)

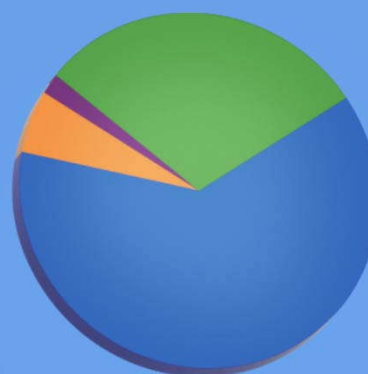
Για περισσότερες πληροφορίες:

https://cinea.ec.europa.eu/life_en

φυλλάδιο 'The future is green. The future is LIFE'

Τα προηγούμενα έργα καθώς και αυτά που έκλεισαν αναφέρονται στο παρόν έγγραφο με την ονοματολογία του νέου Προγράμματος LIFE 2021-2027

272 LIFE PROJECTS (SINCE 1992)

	Nr of projects
Nature & Biodiversity	82
Circular Economy & Quality of Life	169
Climate Change Mitigation & Adaptation	16
Others - NGOs, Preparatory, Technical Assistance	5
Clean Energy Transition (*)	0

INVESTMENT IN LIFE PROJECTS IN GREECE (€ million)

	TOTAL INVESTMENT	EU CONTRIBUTION
ALL LIFE projects	446	244.5
Nature & Biodiversity	137	90
Circular Economy & Quality of Life	250	121
Climate Change Mitigation & Adaptation	55.5	31.5
Others - NGOs, Preparatory, Technical Assistance	3.5	2

LIFE Φύση και Βιοποικιλότητα

Το υποπρόγραμμα Φύση και Βιοποικιλότητα παρέχει υποστήριξη για τυπικά έργα δράσης για την εκπόνηση, εφαρμογή και προώθηση βέλτιστων πρακτικών σε σχέση με τη φύση και τη βιοποικιλότητα, καθώς και «Στρατηγικά Έργα για τη Φύση». Τα νέα αυτά έργα υποστηρίζουν την επίτευξη των σκοπών της Ένωσης για τη φύση και τη βιοποικιλότητα μέσω της υλοποίησης συνεπών προγραμμάτων δράσης στα κράτη μέλη προκειμένου να ενσωματωθούν οι εν λόγω σκοποί και προτεραιότητες σε άλλες πολιτικές και χρηματοδοτικά μέσα, μεταξύ άλλων μέσω της συντονισμένης εφαρμογής των πλαισίων δράσης προτεραιότητας που εγκρίθηκαν δυνάμει της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ.

Μέχρι σήμερα, το υποπρόγραμμα LIFE Φύση και Βιοποικιλότητα έχει συγχρηματοδοτήσει 82 έργα στην Ελλάδα. Τα έργα αυτά αντιστοιχούν σε συνολική επένδυση ύψους 137 εκατ. ευρώ εκ των οποίων τα 90 εκατ. ευρώ έχει συνεισφέρει η Ευρωπαϊκή Ένωση.

Τα έργα LIFE Φύση που ολοκληρώθηκαν στην Ελλάδα υποστήριξαν δράσεις που στόχευαν στη σταθεροποίηση ή την αύξηση των πληθυσμών απειλούμενων ειδών (*Gypaetus barbatus*, *Caretta caretta*, *Falco eleonora*, *Monachus monachus*, *Ursus arctos*, θαλασσοκόρακας, Αιγιάγλαρος, φιννοσκανδικός πληθυσμός νανόκηννας, κικρινέζι, μαυροπετρίτης και προσαρμογή του στην κλιματική αλλαγή, και μεσογειακή φώκια στις Βόρειες Κυκλάδες και υδρόβια πτηνά της Λίμνης Πρεσπών), καθώς και στη διατήρηση/αποκατάσταση οικοτόπων (Λιμνοθάλασσα Δράνα, Εθνικό Πάρκο Βόρειας Πίνδου, Υγρότοπος Άγρα, μεσογειακές εποχικές λεκάνες, δάση μαύρης πεύκης, λιμνοθάλασσες, και οικότοποι με άρκευθους στην Κρήτη, το Νότιο Αιγαίο, το Εθνικό Πάρκο Πρεσπών). Ένα από τα έργα είχε στόχο τη θέσπιση ενός συστήματος αειφόρου διαχείρισης και χρηματοδότησης ενός σημαντικού αλλά υποβαθμισμένου οικοσυστήματος υγρότοπων (περιοχή Natura 2000 της Λίμνης Στυμφαλίας). Δύο έργα ασχολήθηκαν με τη βελτίωση των συνθηκών για τη συνύπαρξη ανθρώπου-αρκούδας. Το έργο Βιοποικιλότητα Αμιβίο ανέπτυξε ένα ιδιαίτερα καινοτόμο ολοκληρωμένο ηλεκτρονικό σύστημα που επιτρέπει την εξ αποστάσεως, ταχεία και μη παρεμβατική παρακολούθηση της βιοποικιλότητας. Ένα έργο Βιοποικιλότητας στόχευε στη θέσπιση ολοκληρωμένου προγραμματισμού και διαχείρισης για την ενίσχυση της βιοποικιλότητας, διευκολύνοντας παράλληλα τη βιώσιμη οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη. Ένα άλλο είχε στόχο την ενίσχυση της βιοποικιλότητας κατά την αποκατάσταση οικοσυστημάτων που επλήγησαν από πυρκαγιές, χάρη στην εισαγωγή μια νέας τεχνολογίας που βασίζεται στην προκαλλιέργεια σε μικροένθετα χρησιμοποιώντας ένα ευρύ φάσμα ειδών. Το τελευταίο έργο Βιοποικιλότητας είχε στόχο την ανάπτυξη μεθοδολογίας που μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την εναρμόνιση των αναγκών των κατασκευαστών αιολικών πάρκων με τη διατήρηση της βιοποικιλότητας της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι δικαιούχοι των έργων ήταν κυρίως ΜΚΟ, τοπικές και εθνικές αρχές, ερευνητικοί οργανισμοί και αναπτυξιακοί φορείς.

Σε εξέλιξη βρίσκονται επτά έργα. Εστιάζουν στη διατήρηση οικοτόπων (π.χ. δάση/δασικά ανοίγματα στην ηπειρωτική Ελλάδα και περιοχές Natura 2000 στην Άνδρο, οικότοποι προτεραιότητας σε παράκτιες περιοχές της Μεσογείου) και στην προστασία ειδών (πληθυσμοί σπιζαετού στην Ελλάδα και την Κύπρο). Ορισμένα από τα έργα έχουν πολύ συγκεκριμένους στόχους, μεταξύ των οποίων η διαχείριση και η αλλαγή συμπεριφοράς έναντι των ελληνικών σπηλαίων και νυχτερίδων, η βελτίωση των πράσινων υποδομών στα γεωργικά οικοσυστήματα και η αντίδραση στις απειλές χωροκατακτητικών ειδών στη Βόρειο Ελλάδα.

Έξι έργα συγχρηματοδοτήθηκαν από τις προηγούμενες συνιστώσες Ενημέρωση & Επικοινωνία και Περιβαλλοντική Διακυβέρνηση & Πληροφόρηση. Συγκεκριμένα, το έργο PROM.SUS.FIS.PR.PRESPA την ανάσχεση της μείωσης της βιοποικιλότητας των ψαριών στη λεκάνη των Πρεσπών. Το έργο Θάλασσα υλοποίησε μια εκστρατεία ευαισθητοποίησης για την προστασία των θαλάσσιων θηλαστικών στην Ελλάδα. Το έργο LIFE Natura2000ValueCrete αφορούσε τις οικολογικές υπηρεσίες, τα κοινωνικά οφέλη και την οικονομική αξία των Υψηλών Οικοσυστημάτων στις περιοχές Natura 2000 στην Κρήτη. Το έργο LIFE Natura Themis προώθησε την ευαισθητοποίηση για την άσκηση δίωξης για εγκλήματα κατά της άγριας ζωής και την ευθύνη για τις ζημιές στη βιοποικιλότητα στις περιοχές του δικτύου NATURA 2000 στην Κρήτη.

Δύο έργα συνεχίζονται. Το έργο LIFE ForestLife θα συμβάλει στην οικοδόμηση συνεργασίας, την ανάπτυξη δεξιοτήτων και την ανταλλαγή γνώσεων για τα δάση του δικτύου Natura 2000 στην Ελλάδα. Το έργο LIFE EL-BIOS θα σχεδιάσει, αναπτύξει και υλοποιήσει ένα κεντρικό πληροφοριακό σύστημα για τη βιοποικιλότητα, το "EL-BIOS", που θα χειρίζεται ο Οργανισμός Φυσικού Περιβάλλοντος και Κλιματικής Αλλαγής (ΟΦΥΠΕΚΑ).

Στην Ελλάδα συγχρηματοδοτήθηκε ένα Στρατηγικό Ολοκληρωμένο Έργο που βρίσκεται σε εξέλιξη. Οι στόχοι του έργου LIFE IP 4Natura περιγράφονται στη συνέχεια.

Διαχείριση δράσεων διατήρησης στην Ελλάδα (LIFE IP 4Natura) LIFE16 IPE/GR/000002

Το έργο LIFE IP 4Natura στηρίζει την εφαρμογή του ελληνικού Πλαισίου Δράσεων Προτεραιότητας καθώς και συγκεκριμένα μέτρα διατήρησης, ενώ εφαρμόζει νομικά μέσα για την προστασία των ειδών, των οικοτόπων και των οικοσυστημάτων που απειλούνται σε εθνικό και πολυ-περιφερειακό επίπεδο στην Ελλάδα. Η ομάδα του έργου, την οποία συντονίζει το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας με τη στήριξη του Οργανισμού Φυσικού Περιβάλλοντος και Κλιματικής Αλλαγής, θα εκπονήσει και θα εφαρμόσει τουλάχιστον 10 Σχέδια Δράσης για επιλεγμένους οικοτόπους και είδη και τουλάχιστον 12 Σχέδια Διαχείρισης σε τέσσερις συμμετέχουσες διοικητικές περιφέρειες που καλύπτουν ηπειρωτικές και θαλάσσιες περιοχές του δικτύου Natura 2000. Αυτό θα ενισχύσει τη συνοχή μεταξύ των περιοχών Natura 2000 και θα βελτιώσει τη συνδεσιμότητά τους. Επίσης, το έργο θα δημιουργήσει νέα γνώση για τις υπηρεσίες οικοσυστημάτων και την παροχή τους σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, καθώς και Λογαριασμούς Φυσικού Κεφαλαίου σε εθνικό επίπεδο. Επίσης, το έργο θα αναπτύξει ένα εργαλείο GIS στο διαδίκτυο για την αποτελεσματική διαχείριση του δικτύου Natura 2000 από αρμόδιες αρχές και το ευρύ κοινό. Τέλος, η ομάδα έργου θα προσπαθήσει να βελτιώσει τις δεξιότητες, τις γνώσεις και την ευαισθητοποίηση των βασικών ενδιαφερομένων μερών αναφορικά με την εφαρμογή της Οδηγίας για τα Πτηνά και τους Οικότοπους και το δίκτυο περιοχών Natura 2000.

[Περίληψη του έργου](#)

Κυκλική οικονομία και ποιότητα ζωής

Οι δράσεις που υποστηρίζει το υποπρόγραμμα Κυκλική Οικονομία και Ποιότητα Ζωής θα συμβάλλουν στην επίτευξη σημαντικών στόχων της ενωσιακής πολιτικής όπως η μετάβαση σε μια κυκλική οικονομία, καθώς και στην προστασία και τη βελτίωση της ποιότητας του περιβάλλοντος και της ζωής. Στο πλαίσιο του υποπρογράμματος αυτού, τα Στρατηγικά Ολοκληρωμένα Έργα θα υλοποιηθούν σε περιφερειακή, πολυ-περιφερειακή, εθνική ή υπερεθνική κλίμακα, περιβαλλοντικές ή κλιματικές στρατηγικές ή σχέδια δράσης που έχουν εκπονήσει οι αρχές των κρατών μελών τα οποία απαιτούνται από συγκεκριμένη νομοθεσία ή πολιτικές της Ένωσης για το περιβάλλον, το κλίμα ή την ενέργεια. Τα έργα αυτά θα διασφαλίσουν επίσης ότι τα ενδιαφερόμενα μέρη συμμετέχουν και πρωτοθύνουν τον συντονισμό και την κινητοποίηση τουλάχιστον μίας ακόμα ενωσιακής, εθνικής ή ιδιωτικής πηγής χρηματοδότησης

Η συνιστώσα αυτή [πρώην LIFE Περιβάλλον και Αποδοτικότητα των Πόρων και Περιβαλλοντική Διακυβέρνηση και Πληροφόρηση] έχει συγχρηματοδοτήσει μέχρι σήμερα 169 έργα στην Ελλάδα, που αντιστοιχούν σε συνολική επένδυση 250 εκατ. ευρώ εκ των οποίων τα 121 εκατ. ευρώ έχει συνεισφέρει η ΕΕ.

Τα έργα που ολοκληρώθηκαν στόχευαν κυρίως στην ολοκληρωμένη περιβαλλοντική διαχείριση, τη διαχείριση εύλατων παράκτιων περιοχών, τα αστικά, βιομηχανικά και βιολογικά απόβλητα, τη μείωση των αποβλήτων (μετατροπή των αποβλήτων κουζίνας των ξενοδοχείων σε ζωοτροφές), τα πράσινα χρηματοοικονομικά προϊόντα, τη διαχείριση και παρακολούθηση της ποιότητας του αέρα, τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις των οικονομικών δραστηριοτήτων, τη διαχείριση υδάτων σε επίπεδο υδρολογικής λεκάνης, τον βιώσιμο τουρισμό, την προστασία από δασικές πυρκαγιές, τα επικίνδυνα απόβλητα (χρησιμοποιημένα έλαια και υπολείμματα πετρελαίου), τη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου (δημιουργία πλατφόρμας προγραμματισμού συντροφικών μετακινήσεων), τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, την προστασία των υδάτινων πόρων, την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή (προσαρμογή της αγοράς στους κινδύνους και τις οικονομικές επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής και την παγίδευση του άνθρακα στην ελαιοκομία), τα προγράμματα ολοκληρωμένης διαχείρισης για φιλικό προς το περιβάλλον έλεγχο των χωροκατακτητικών ειδών κουνουπιών, εμποδίζοντας την είσοδο, την εξάπλωση και την εγκατάστασή τους στην Ευρώπη), τη διαχείριση των δασών, την πρόληψη των φυσικών κινδύνων (δασικές πυρκαγιές και πλημμύρες), τη μείωση του αποτυπώματος άνθρακα στον τομέα της βιομηχανίας ειδών διατροφής, την απορρύπανση και τον έλεγχο της ρύπανσης, την υλοποίηση ενός καινοτόμου, καταχωρημένου ως ευρεσιτεχνία, φιλικού προς το περιβάλλον και χαμηλού κόστους ελκυστικού (Βιοδέλεαρ) για τον μαζικό έλεγχο της μύγας της Μεσογείου, την αξιολόγηση κινδύνων για την προστασία της υγείας, την ύδρευση, την προστασία του εδάφους και τα γεωργικά απόβλητα, και την ανάσχεση παραγωγής αποβλήτων ηλεκτρικού και ηλεκτρονικού εξοπλισμού (ΑΗΗΕ). Σχεδόν το ένα τρίτο των έργων υλοποιήθηκε από τοπικές αρχές. Οι άλλοι συντονιστές δικαιούχοι ήταν κυρίως αναπτυξιακοί φορείς, πανεπιστήμια και δημόσιες επιχειρήσεις.

Στην Ελλάδα, υλοποιούνται σήμερα 9 έργα που καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα θεμάτων όπως η διαχείριση αποβλήτων και η ανακύκλωση (για παράδειγμα, πρόληψη παραγωγής αποβλήτων ΑΗΗΕ και ειδικά προγράμματα ανακύκλωσης για απομακρυσμένες περιοχές), η επεξεργασία λυμάτων, τα χημικά (ανάπτυξη τεχνολογίας και διαδικτυακών εργαλείων για την παρακολούθηση της έκθεσης σε τεχνολογικά επεξεργασμένα ναυωλικά σε εσωτερικούς χώρους εργασίας και αστικές περιοχές), η χρήση γης και η χωροταξία (πρώιμη ενεργειακή αποδοτική αστική μεταφοράς εμπορευμάτων μέσω της εισαγωγής πράσινων διαδρομών), η περιβαλλοντική διαχείριση (έξυπνη αξιοποίηση της ιλύος πετρελαίου (PRS) που παράγεται στα διυλιστήρια Κορίνθου της Motor Oil Hellas), η επίδειξη ενός καινοτόμου, προσαρμοσμένου και προσιτού έξυπνου συστήματος καλλιέργειας, η ατμοσφαιρική ρύπανση (ανάβαση παιδιών οχημάτων βαρέας χρήσης στο πρότυπο Euro VI), η εξοικονόμηση ενέργειας (ανάπτυξη μιας ολιστικής λύσης για την επίτευξη υγιούς εσωτερικού περιβάλλοντος και εξοικονόμηση ενέργειας στα κτήρια, χρησιμοποιώντας νέες φιλικές προς το περιβάλλον τεχνολογίες) και τα χημικά (επίδειξη μη χημικών μεθόδων αντιπαρασιτικής προστασίας για τη λυμάντρια (Lymantria dispar), αναπτύσσοντας και τοποθετώντας μικρές παγίδες, μαζική παγίδευση ενήλικων και προνυμφών και μεθόδους σύγκυσης).

Στην Ελλάδα συγχρηματοδοτήθηκαν 7 έργα από τις συνιστώσες Ενημέρωση & Επικοινωνία και Περιβαλλοντική Διακυβέρνηση & Πληροφόρηση και συγκεκριμένα: τα έργα που έκλεισαν (5) ασχολήθηκαν με τα εξής θέματα: βιώσιμη παραγωγή και κατανάλωση ελαιόλαδου, απόθεση απορριμμάτων και γαλακτοκομικών παραγόντων στην Ελλάδα, επιπτώσεις της ακατάλληλης διαχείρισης αποβλήτων ηλεκτρικού και ηλεκτρονικού εξοπλισμού (ΑΗΗΕ) στην Ήπειρο και τη Θεσσαλία, εναρμόνιση γνώσεων για την επιβολή των ευρωπαϊκών κανονισμών για τη βιώσιμη χρήση χημικών και την αύξηση της προστιθέμενης αξίας της περιβαλλοντικής προστασίας από τη διαχείριση επικινδύνων χημικών προϊόντων και μείωση της ρύπανσης των θαλάσσιων υδάτων με πλαστικές σακούλες σε εθνικό επίπεδο στην Ελλάδα και σε τοπικό επίπεδο στη Σύρο. Δύο έργα βρίσκονται ακόμα σε εξέλιξη. Το έργο LIFE PROWHIBIT ασχολείται με την πρόληψη του εγκλήματος περιβαλλοντικών αποβλήτων, ενώ το έργο LIFE PROFILE ασχολείται με την προώθηση χρηματοοικονομικών εργαλείων για την περιβαλλοντική ευθύνη.

Ένα Στρατηγικό Ολοκληρωμένο Έργο συγχρηματοδοτήθηκε στην Ελλάδα στο πλαίσιο αυτού του υποπρογράμματος. Οι στόχοι του έργου LIFE-IP CEI-Greece περιγράφονται στη συνέχεια.

Βελτίωση της διαχείρισης αποβλήτων για την επίτευξη της κυκλικής οικονομίας στην Ελλάδα (LIFE-IP CEI-Greece) LIFE18 IPE/GR/000013

Το 2017, σχεδόν το 80% των αστικών αποβλήτων που παράγονταν στην Ελλάδα κατέληγαν σε χώρους υγειονομικής ταφής. Απαιτούνται πρόσθετες προσπάθειες για την επίτευξη των στόχων της διαχείρισης αποβλήτων. Το έργο LIFE-IP CEI-Greece θα αναπτύξει και θα παρουσιάσει δράσεις διαχείρισης αποβλήτων με βάση την ιεράρχηση των αποβλήτων και τις αρχές της κυκλικής οικονομίας. Το έργο θα δημιουργήσει τρία Ολοκληρωμένα Πράσινα Κέντρα (ΟΠΚ) στη Θεσσαλονίκη και την Αθήνα για τη βελτίωση της συλλογής των αποβλήτων, την αύξηση των ποσοστών ανακύκλωσης και επαναχρησιμοποίησης, καθώς και πέντε συστήματα Ολοκληρωμένης Διαχείρισης Αποβλήτων για την αντιμετώπιση συγκεκριμένων προκλήσεων στα νησιά και μία ορεινή περιοχή. Επίσης, το έργο θα υλοποιήσει ένα σύστημα «Πληρώνω όσο Πετώ» (ΠΟΠ) με στόχο τη μείωση των αποβλήτων, τη δημιουργία μιας πλατφόρμας που θα συνδέει τους δωρητές αποβλήτων τροφίμων με φιλόδοξες οργανώσεις, τη δημιουργία ενός Φόρουμ Πρόληψης δημιουργίας Αποβλήτων Τροφίμων, τη δημιουργία ενός πάρκου επισκευής και επαναχρησιμοποίησης καθώς και την εκπόνηση νέων δεικτών και προτύπων αποβλήτων που θα συμβάλλουν στην οικοδόμηση της κυκλικής οικονομίας στην Ελλάδα.

[Περίληψη του έργου](#)

LIFE Μετριασμός και προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή

Το υποπρόγραμμα Μετριασμός και προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή του LIFE υποστηρίζει δράσεις που συμβάλλουν στην εφαρμογή του πλαισίου πολιτικής για την ενέργεια και το κλίμα έως το 2030 και την εκπλήρωση των δεσμεύσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης σύμφωνα με τη Συμφωνία των Παρισίων για την Κλιματική Αλλαγή. Τα έργα του υποπρογράμματος αυτού θα συμβάλλουν στην οικοδόμηση μιας οικονομίας βασισμένης στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και κλιματικά ανθεκτικής. Σύμφωνα με το υποπρόγραμμα αυτό, τα Στρατηγικά Ολοκληρωμένα Έργα θα υλοποιηθούν σε περιφερειακό, πολυ-περιφερειακό, εθνικό ή υπερεθνικό επίπεδο, περιβαλλοντικές ή κλιματικές στρατηγικές ή σχέδια δράσης που έχουν εκπονήσει οι αρχές των κρατών μελών τα οποία απαιτούνται από συγκεκριμένη νομοθεσία ή πολιτικές της Ένωσης για το περιβάλλον, το κλίμα ή την ενέργεια. Τα έργα αυτά θα διασφαλίσουν επίσης ότι τα ενδιαφερόμενα μέρη συμμετέχουν και προωθούν τον συντονισμό και την κινητοποίηση τουλάχιστον μίας ακόμα ενωσιακής, εθνικής ή ιδιωτικής πηγής χρηματοδότησης.

Μέχρι σήμερα, το υποπρόγραμμα Κλιματική Αλλαγή έχει συγχρηματοδοτήσει 16 έργα στην Ελλάδα. Αντιστοιχούν σε συνολικές επενδύσεις ύψους 55,5 εκατ. ευρώ, εκ των οποίων η Ευρωπαϊκή Ένωση συνεισφέρει τα 31,5 εκατ. ευρώ.

Δύο έργα έχουν ολοκληρωθεί. Το έργο LIFE ADAPT2CLIMA ανέπτυξε ένα σύστημα υποστήριξης λήψης αποφάσεων, το εργαλείο ADAPT2CLIMA, με στόχο να καταδείξει τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής στον γεωργικό τομέα, με τρόπο ευνόητο για τους μη επαίοντες. Το έργο ClimateTree είχε στόχο να συμβάλει στην ανάπτυξη νέας μεθοδολογίας και να προσφέρει σε όσους εκπονούν πολιτική ένα καινοτόμο εργαλείο για την ποσοτικοποίηση της δέσμευσης διοξειδίου του άνθρακα σε μόνιμες δενδρώδεις καλλιέργειες.

Τα έργα που συνεχίζουν πραγματεύονται τα εξής θέματα: στρατηγικές προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή στη γεωργία, χρήση πράσινης υποδομής που αντέχει στις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής, συστήματα πρόβλεψης του φαινομένου της Αστικής Θερμικής Νησίδας στη Θεσσαλονίκη και τη Ρώμη, εκπόνηση εκθέσεων για τις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου, διαχείριση, παρακολούθηση και αξιολόγηση των Αστικών Χώρων Πρασίνου, ευαισθητοποίηση για την αγορά οχημάτων χαμηλών εκπομπών ρύπων και κατανάλωσης καυσίμων, μείωση εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου χάρη στην αντικατάσταση των ορυκτών καυσίμων με προηγμένα βιοκαύσιμα, στρατηγική και ολοκληρωμένη περιβαλλοντική διαχείριση του Αγίου Όρους, ολοκληρωμένη και βιώσιμη αποθήκευση βιομηχανικής ενέργειας και δέσμευση και χρήση διοξειδίου του άνθρακα (CCU), αύξηση των δυνατοτήτων προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή και της ανθεκτικότητας των Ευρωπαϊκών Υποδομών Υγείας και των σχετικών κρίσιμων υποδομών, ατμοσφαιρικοί (συγκέντρωση αερολύματος), μετεωρολογικοί και φαινολογικοί δείκτες για την πρόβλεψη των καταστροφικών συμβάντων παγετού και διαχείριση υδατικών αποβλήτων της αγροβιομηχανίας.

Ένα Στρατηγικό Ολοκληρωμένο Έργο συγχρηματοδοτήθηκε στην Ελλάδα στο πλαίσιο αυτού του υποπρογράμματος. Οι στόχοι του έργου LIFE-IP AdaptInGR συνοψίζονται στη συνέχεια.

Ενίσχυση της πολιτικής προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή στην Ελλάδα (LIFE-IP AdaptInGR) LIFE17 IPC/GR/000006

Το έργο LIFE-IP AdaptInGR ενισχύει την εφαρμογή της εθνικής στρατηγικής προσαρμογής στην Ελλάδα. Η ομάδα του έργου, την οποία συντονίζει το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας, οικοδομεί εθνικές και περιφερειακές δεξιότητες για δράσεις συντονισμού, προτεραιοποίησης και βασικής προσαρμογής. Αναπτύσσονται πιλοτικά έργα για 3 περιφέρειες και 5 δήμους. Αυτό θα συμβάλει στη δημιουργία βάσης γνώσεων πόρων για την καθοδήγηση και την υποστήριξη εθνικών, περιφερειακών και τοπικών αρχών στον προγραμματισμό και την αξιολόγηση δράσεων σχετικά με την προσαρμογή. Η ομάδα του έργου διοργανώνει εκστρατείες ευαισθητοποίησης για να υπάρξει υποστήριξη στη δράση αποτελεσματικής προσαρμογής, προσδιορίζει κατάλληλα σχήματα χρηματοδότησης και προγράμματα μέτρων προσαρμογής, και αναπτύσσει και διαχέει στρατηγικές, κατευθυντήριες γραμμές και βέλτιστες πρακτικές για τη διάδοση και αναπαραγωγή των διδαγμάτων που αποκτήθηκαν σε όλη την Ελλάδα, την ΕΕ και την περιοχή της Ανατολικής Μεσογείου.

[Περίληψη του έργου](#)

LIFE Μετάβαση σε καθαρές μορφές ενέργειας

Κεφαλαιοποιώντας τα προγράμματα «Εξυπνη Ενέργεια» (2003-2013) και Ορίζοντας 2020 Ενεργειακή Απόδοση (2014-2020), το υποπρόγραμμα LIFE Μετάβαση σε Καθαρές Μορφές Ενέργειας συνεχίζει να υποστηρίζει την εκπόνηση ενωσιακών πολιτικών στον τομέα της βιώσιμης ενέργειας. Πιο συγκεκριμένα, έχει στόχο να διευκολύνει τη μετάβαση σε μια ενεργειακά αποδοτική οικονομία βασισμένη στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και κλιματικά ανθεκτική σε όλη την Ευρώπη.

Το υποπρόγραμμα LIFE Μετάβαση σε Καθαρές Μορφές Ενέργειας υποστηρίζει έργα στους ακόλουθους πέντε τομείς παρέμβασης:

- 1) οικοδόμηση ενός εθνικού, περιφερειακού και τοπικού πλαισίου πολιτικής που θα υποστηρίζει τη μετάβαση σε καθαρές μορφές ενέργειας,
- 2) επιτάχυνση της ανάπτυξης τεχνολογιών, ψηφιοποίηση, νέες υπηρεσίες και επιχειρηματικά μοντέλα και βελτίωση των σχετικών επαγγελματικών δεξιοτήτων στην αγορά,
- 3) προσέλκυση ιδιωτικής χρηματοδότησης για θέματα βιώσιμης ενέργειας,
- 4) υποστήριξη της ανάπτυξης τοπικών και περιφερειακών επενδυτικών έργων,
- 5) συμμετοχή και ενδυνάμωση των πολιτών στη μετάβαση σε καθαρές μορφές ενέργειας.

Θέλετε να μάθετε περισσότερα για το LIFE;

- **Επισκεφθείτε τον ιστότοπο [LIFE](#) και τη βάση έργων [LIFE](#)**

- **Ακολουθήστε το πρόγραμμα LIFE στα κοινωνικά δίκτυα:**

- **Εγγραφείτε στο Ενημερωτικό Δελτίο του Προγράμματος [LIFE](#) και του [CINEA Clean Energy](#)**

- **Επικοινωνήστε με το Εθνικό Σημείο Επαφής LIFE στη χώρα σας:**

Όνομα: κ. Γεώργιος ΠΡΩΤΟΠΑΠΑΣ
κα Χαρίκλεια Κλουκινιώτη

Διεύθυνση: Βίλα Καζούλη, Λ. Κηφισίας 241
Λ. Μεσογείων 119
GR - 14561 Κηφισιά
GR - 10192 Αθήνα

Τηλ.: +30 210 5241903 / +30 210 5241913
+30 2131513547

E-mail: gprotopapas@prasinotameio.gr
c.kloukinioti@prv.ypeka.gr

Website: [NCP's website](#)

- **Επικοινωνήστε με την Ομάδα Παρακολούθησης ΝΕΕΜΟ για την Ελλάδα**

ΝΕΕΜΟ ΕΕΙΓ – PROSPECT υπόψη κας Γ. Βαλαώρα

Διεύθυνση: Ασκληπιού 14
GR - 10680 ΑΘΗΝΑ

Τηλ.: +30 210 361 00 88

E-mail: georgia.valaoras@neemo.eu

Έργα LIFE Φύση & Βιοποικιλότητα που συνεχίζονται				
Τίτλος έργου	Αριθμός έργου	Ακρωνύμιο έργου και σύνδεσμος για περίληψη στο διαδίκτυο	Ιστότοπος	Διάρκεια έργου
Βελτίωση πράσινων υποδομών σε αγροτικά οικοσυστήματα: επανασύνδεση φυσικών περιοχών μέσω αντιμετώπισης του κατακερματισμού οικότοπων	LIFE16 NAT/GR/000575	LIFE IGIC	https://www.lifeigic.eu/	09/2017 -> 06/2024
Διατήρηση ειδών και οικότοπων προτεραιότητας της προστατευόμενης περιοχής Άνδρου εντάσσοντας κοινωνικοοικονομικούς προβληματισμούς	LIFE16 NAT/GR/000606	LIFE Andros Park	http://www.androslife.gr/	09/2017 -> 09/2022
Αποκατάσταση, διαχείριση και διατήρηση οικότοπων προτεραιότητας στις παράκτιες περιοχές της Μεσογείου (LIFE PRIMED)	LIFE17 NAT/GR/000511	WildForestReindeerLIFE	https://www.suomenpeura.fi/fi/metsapeuralife.html	10/2016 -> 09/2023
Διαχείριση και διατήρηση των πληθυσμών του Σπιζαετού στην Ανατολική Μεσόγειο (LIFE Bonelli eastMed)	LIFE17 NAT/GR/000514	Hydrology LIFE	http://www.metsa.fi/hydrologialife	08/2017 -> 12/2023
Ελληνικές Σπηλιές και Νυχτερίδες: Δράσεις διαχείρισης και αλλαγής της συμπεριφοράς (LIFE GRECABAT)	LIFE17 NAT/GR/000522	Beetles Life	http://www.metsa.fi/beetleslife	08/2018 -> 07/2023
Αντιμετώπιση της απειλής των εισβλητικών ειδών στη Βόρεια Ελλάδα μέσω της ανάπτυξης συστημάτων έγκαιρης προειδοποίησης και πληροφοριών για θηλαστικά (LIFE ATIAS)	LIFE18 NAT/GR/000430	Flying Squirrel LIFE	http://www.metsa.fi/liito-orava-life	08/2018 -> 03/2025
Βελτίωση της συνύπαρξης ανθρώπου-αρκούδας σε 4 Εθνικά Πάρκα στη Νότια Ευρώπη (LIFE ACRPROM)	LIFE18 NAT/GR/000768	Finvasive LIFE	https://www.sll.fi/viekas-life/	07/2018 -> 12/2023
Δημιουργία συνεργασιών, ανάπτυξη δεξιοτήτων και ανταλλαγή γνώσεων για τα δάση του Δικτύου Natura 2000 στην Ελλάδα	LIFE14 GIE/GR/000304	LIFE ForestLife	http://www.forestlife.gr/	07/2015 -> 07/2022
Πληροφοριακό Σύστημα για τη Βιοποικιλότητα στην Ελλάδα: ένα καινοτόμο εργαλείο για τη διατήρηση της βιοποικιλότητας	LIFE20 GIE/GR/001317	LIFE EL-BIOS	X/E	10/2021 -> 03/2025
Ολοκληρωμένες δράσεις για τη διατήρηση και διαχείριση των περιοχών του δικτύου Natura 2000, των ειδών, των οικότοπων και των οικοσυστημάτων στην Ελλάδα	LIFE16 IPE/GR/000002	LIFE IP 4Natura	https://edozoume.gr/	12/2017 -> 11/2025

Έργα LIFE Κυκλική Οικονομία και Ποιότητα Ζωής που συνεχίζονται				
Τίτλος έργου	Αριθμός έργου	Ακρωνύμιο έργου και σύνδεσμος για περιήληψη στο διαδίκτυο	Ιστότοπος	Διάρκεια έργου
Νέα προσέγγιση για ενεργειακά αυτόνομες εγκαταστάσεις επεξεργασίας υγρών αποβλήτων και διαχείρισης βιοστερεών	LIFE16 ENV/GR/000298	LIFE B2E4sustainable-WWTP	https://www.biosolids2energy.eu/home.html	09/2017--> 12/2022
LIFE GreenYourRoute: Μία ευρωπαϊκή καινοτόμος πλατφόρμα logistics για το «τελευταίο μίλι» παράδοσης προϊόντων σε αστικό περιβάλλον.	LIFE17 ENV/GR/000215	LIFE GYR	https://www.greenyourroute.com/	09/2018--> 04/2023
Καινοτόμα συστήματα ευφούς γεωργίας προς υποστήριξη της Κυκλικής Οικονομίας στη Γεωργία	LIFE17 ENV/GR/000220	LIFE GAIA Sense	https://lifegaiasense.eu/	07/2018--> 06/2022
Ενσωματωμένη προσέγγιση για την παρακολούθηση της έκθεσης και των υγειονομικών επιπτώσεων από παραγόμενα νανοϋλικά σε χώρους εργασίας και αστικές περιοχές	LIFE17 ENV/GR/000285	LIFE NanoEXPLORE	https://www.lifefananoexplore.eu/	09/2018--> 09/2023
Νανο-καταλύτες για μεγάλης αντοχής εφαρμογές	LIFE17 ENV/GR/000352	LIFE CAT4HEAVY	https://www.lifecat4heavy.eu/	07/2018--> 06/2023
Φωτοκαταλυτική νανοδιήθηση για την εξάλειψη ρύπων σε υδατικά απόβλητα της αγροβιομηχανίας	LIFE17 ENV/GR/000387	LIFE PureAgroH2O	https://www.lifepureagroh2o.com/	07/2018--> 12/2023
Επίδειξη μιας προηγμένης τεχνικής για την εξάλειψη αποβλήτων προερχόμενων από τη βιομηχανία εξόρυξης άνθρακα σε συνδυασμό με την ανάκτηση πόρων	LIFE18 ENV/GR/000019	LIFE BRINE-MINING	https://brinemining.eu/en/home/	09/2019--> 06/2024
Καινοτόμα Φωτοκαταλυτικά Χρώματα για Υγιές Περιβάλλον και Εξοικονόμηση Ενέργειας	LIFE19 ENV/GR/000100	LIFE VISIONS	https://lifevisions.gr/	09/2020--> 09/2023
Χρήση έξυπνων παγίδων και φερομονών για τον έλεγχο του gypsy moth: φιλικός προς το περιβάλλον έλεγχος στην πράξη	LIFE20 ENV/GR/000801	LIFE eGYMER	X/E	09/2021--> 08/2024
Πρόληψη περιβαλλοντικού εγκλήματος με έξυπνες επιθεωρήσεις	LIFE18 GIE/GR/000899	LIFE PROWhIBIT	https://ypen.gov.gr/perivallon/programmata-life/life-prowhibit-prolipsi-perivallontikou-egklima/	09/2021--> 08/2024
Πρώθηση χρηματοοικονομικών μέσων για την περιβαλλοντική ευθύνη	LIFE19 GIE/GR/001127	LIFE PROFILE	X/E	11/2020--> 11/2023
Εφαρμογή της κυκλικής οικονομίας στην Ελλάδα	LIFE18 IPE/GR/000013	LIFE-IP CEI-Greece	https://circulargreece.gr/	07/2019--> 10/2027

Έργα LIFE Μετριασμός της Κλιματικής Αλλαγής και Προσαρμογή που συνεχίζονται				
Τίτλος έργου	Αριθμός έργου	Ακρωνύμιο έργου και σύνδεσμος για περιήληψη στο διαδίκτυο	Ιστότοπος	Διάρκεια έργου
Μετατροπή των εγκαταλειμμένων τοπιών αναβαθμίδων σε πράσινες υποδομές μέσω συμμετοχικής επιστασίας γης για καλύτερη προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή	LIFE16 CCA/GR/000050	LIFE TERRACESCAPE	http://www.lifeterracescape.apegean.gr/	07/2017 → 10/2022
Υλοποίηση συστήματος πρόγνωσης για το φαινόμενο της αστικής θερμικής νησίδας για την ανάπτυξη στρατηγικών για την αστική προσαρμογή	LIFE17 CCA/GR/000108	LIFE ASTI	https://lifeasti.eu/	09/2018 → 08/2022
Στρατηγική Περιβαλλοντική Διαχείριση του Αγίου Όρους υπό το πρίσμα της Κλιματικής Αλλαγής	LIFE19 CCA/GR/001185	LIFE STEMMA ATHOS	https://lifestemma.eu/	10/2020 → 12/2025
Πρόβλεψη και προστασία καλλιεργειών φρούτων από παγετό	LIFE20 CCA/GR/001747	LIFE FROSTDEFEND	X/E	09/2021 → 08/2025
Πλαίσιο ανθεκτικότητας στην κλιματική αλλαγή για Συστήματα Υγείας και Νοσοκομεία	LIFE20 CCA/GR/001787	LIFE RESYSTAL	X/E	09/2021 → 08/2025
Παραγωγή βιοαιθανόλης χαμηλού κόστους με θετικό περιβαλλοντικό αποτύπωμα με χρήση Πράσινων Κινούμενων Φίλτρων σε διάφορες υδάτινες μάζες	LIFE16 CCM/GR/000044	LIFE Biomass C+	https://biomasscarbonpositive.eu/	09/2017 → 12/2022
Καινοτόμες τεχνολογίες για τον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής στον αγροτικό τομέα της Μεσογείου	LIFE17 CCM/GR/000087	LIFE ClimaMed	https://life-climamed.eu/	07/2018 → 12/2022
Πρωτόκολλο της ενσωμάτωσης πράσινων υποδομών στον αστικό ιστό για τη βελτίωση της διακυβέρνησης σε σχέση με την κλιματική αλλαγή στις πόλεις	LIFE17 GIC/GR/000029	LIFE GrIn	http://lifegrin.gr/	06/2018 → 03/2024
Περισσότερες πληροφορίες, λιγότερες εκπομπές – κίνητρα προς τους καταναλωτές για έναν πιο πράσινο 21 ^ο αιώνα	LIFE17 GIC/GR/000128	MILE21-LIFE		06/2018 → 03/2024
Σύστημα κυκλικής οικονομίας για τη μετατροπή βιομάζας πολλαπλών πηγών σε προϊόντα προστιθέμενης αξίας	LIFE18 CCM/GR/001180	LIFE CIRCforBIO	https://circforbio.eu/	10/2019 → 05/2023
Επίδειξη κινητής μονάδας υβριδικής αποθήκευσης ενέργειας με βάση τη δέσμευση CO ₂ και ανανεώσιμες πηγές ενέργειας	LIFE20 CCM/GR/001642	LIFE CO2toCH4	X/E	10/2021 → 09/2025
Μετριασμός κλιματικών επιπτώσεων μικρών μηρυκαστικών μέσω καινοτόμων προσεγγίσεων βόσκησης	LIFE20 CCM/GR/001703	LIFE MiCliFeed	X/E	09/2021 → 02/2026

Ενισχύοντας την εφαρμογή πολιτικής για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή στην Ελλάδα	LIFE17 IPC/GR/000006	LIFE-IP AdaptInGR	https://www.adaptivegreece.gr/en-us/	01/2019 -> 12/2026
---	-------------------------	-----------------------------------	---	--------------------